

การพัฒนาารูปแบบการเป็นผู้ประกอบการและแนวทางเกษตรในเมือง ของชุมชนบ้านป่าเกี๊ตตี้

ต.หนองผึ่ง อ.สารภี จ.เชียงใหม่

The Development Entrepreneurial Models and Urban Agriculture

by Entrepreneurs in Baan Pa-Hget-Tee, T. Hnongpueng,

A. Sarapee, Chiang Mai

นุชจรี ทิยะบุญ^{1*}, วีระพันธ์ อะนันชัยวัช², ธัญญารัตน์ ลิ่นฤๅ³, รวิปริยา จิระนันทรพร⁴,
 สันต์ฤทัย เจนสมบุญ⁵, ทิพวรรณ พนันไชย⁶, วลัย ชัยมูล⁷, แสงหล้า สุธะราช⁸,
 วรวลัญช์ ปัญสุวรรณ⁹, สมศักดิ์ สุตา¹⁰, จิรัฐกานดา จันที¹¹, วาสนา โยทัยเที่ยง¹², วณิดา ปวนยา¹³
 Nutchari Teeyabun^{1*}, Veerapun Anunchaitawat², Tanyarut Linruesee³,
 Ravipreeya Jiranantharaporn⁴, Sanruethai Jensomboon⁵, Tipwon Tananchai⁶,
 Walai Chaimoon⁷, Sangla Suyarat⁸, Worawarun Punsuwan⁹,
 Somsak Sutar¹⁰, Jirutkanda Junttee¹¹, Wasana Yothaitiang¹², Wanida Puanya¹³

^{1,2,3,4,5,6,7} คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

120 ถนนมหิดล ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50100 ประเทศไทย

^{1,2,3,4,5,6,7} Faculty of Business Administration, The Far Eastern University

120 Mahidol Road, Suthep Sub-district, Mueang District, Chiang Mai, 50100, Thailand

^{8,9,10,11} นักวิจัยชุมชนบ้านป่าเกี๊ตตี้

บ้านป่าเกี๊ตตี้ ตำบลหนองผึ่ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ 50140 ประเทศไทย

^{8,9,10,11} Baan Pa-Hget-Tee Community Researcher

Baan Pa-Hget-Tee, Hnongpueng Sub-district, Sarapee District, Chiang Mai, 50140, Thailand

^{12,13} ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชน

อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ 50180 ประเทศไทย

^{12,13} Research Team of the Coordination Center

Mae Rim District, Chiang Mai, 50180, Thailand

รับบทความ: 11 พฤศจิกายน 2567 ปรับปรุงบทความ: 12 กุมภาพันธ์ 2568 ตอรับตีพิมพ์บทความ: 10 เมษายน 2568

* ผู้เขียนหลัก

อีเมล: nutchari@feu.edu

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการเกษตร และบทบาทภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับบริบทของบ้านป่าเกี๊ตลี และเพื่อพัฒนารูปแบบการเป็นผู้ประกอบการและแนวทางเกษตรในเมืองในการดำเนินงานของผู้ประกอบการด้านการเกษตรของบ้านป่าเกี๊ตลี ต.หนองผึ้ง อ.สารภี จ.เชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการทดลองปฏิบัติจริง มีกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ประกอบการเกษตร จำนวน 20 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกิจกรรมสำรวจคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ เพิ่มขึ้นทั้ง 10 ด้าน โดยค่าคะแนนเพิ่มขึ้น 2 คะแนนในด้าน การแสวงหาโอกาส ความมุ่งมั่น ความใฝ่หาคุณภาพประสิทธิภาพ กล้าเสี่ยง แสวงหาข้อมูล ชีวชนมีเครือข่าย เชื่อมั่นใจตนเอง และค่าคะแนนเพิ่มขึ้น 1 คะแนนในด้าน ผูกพันรับผิดชอบในงาน ตั้งเป้าหมาย วางแผนติดตามอย่างมีระบบ การกำหนดโครงสร้างองค์กรที่มีประธานกลุ่ม ทำการดูแลและกำกับสมาชิกขององค์กรให้ปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย สำหรับการพัฒนารูปแบบการดำเนินต้องมีการวางแผน เป็นการกำหนดแผนงานร่วมกัน ผ่านการนำไปปฏิบัติจริงจากการทดลองตลาดผลและปฏิบัติงาน โดยทุกคนมีตำแหน่งบทบาทหน้าที่ตนเองชัดเจนและการคัดเลือกคนทำงานตามโครงสร้างเป็นไปตามความสมัครใจ อาจต้องมีความยืดหยุ่นในการทำกิจกรรมปรับแผนงานไปตามสภาพแวดล้อม

คำสำคัญ

แนวทางการเกษตรในเมือง คุณลักษณะผู้ประกอบการเกษตร ภาวะผู้นำ ชุมชนบ้านป่าเกี๊ตลี

Received: November 11, 2024

Revised: February 12, 2025

Accepted: April 10, 2025

Abstract

This research aims to study the entrepreneurial characteristics and leadership roles suitable for the context of Baan Pa-Hget-Tee and to develop entrepreneurial models and urban agriculture approaches for agricultural entrepreneurs in Baan Pa-Hget-Tee, Hnongpueng Subdistrict, Sarapee District, Chiang Mai Province. The study employs a participatory action research approach, workshops, and practical experimentation. The target group consists of 20 agricultural entrepreneurs selected through purposive sampling. Data were collected through activities that explored entrepreneurial characteristics and analyzed using content analysis. The findings revealed that the average scores for entrepreneurial characteristics increased across all 10 dimensions. Specifically, scores increased by 2 points in the areas of

opportunity-seeking, commitment, quality and efficiency orientation, risk-taking, information-seeking, networking, and self-confidence. Scores increased by 1 point in the areas of accountability, goal-setting, and systematic planning and monitoring. The organizational structure was established with a group leader responsible for overseeing and guiding members to achieve their goals. For the development of operational models, a joint planning process was conducted, which included practical implementation through market trials and task execution. Each participant was assigned clear roles and responsibilities, with work assignments aligned with the organizational structure and based on voluntary participation. Flexibility in activities and the ability to adjust plans according to environmental conditions were also emphasized.

Keywords

Urban agriculture, agricultural entrepreneurship characteristics, leadership, Baan Pa-Hget-Tee

บทนำ (Introduction)

การสร้างความสามารถในการแข่งขันประเด็นยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่าซึ่งได้กำหนดให้เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นได้เป็นแนวทางหนึ่งในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ อันนำมาสู่การวางแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการเกษตร แผนย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น โดยมีแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาและต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ซึ่งครอบคลุมสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีเอกลักษณ์อันโดดเด่นเฉพาะพื้นที่สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย สินค้าศิลปาชีพ สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ รวมถึงสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น โดยส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ มีเอกลักษณ์ และมูลค่าสูงตามความต้องการของตลาดเฉพาะกลุ่ม (Niche Market) เพื่อนำไปสู่การสร้างเศรษฐกิจให้ประเทศยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) โดยเกษตรในเมืองมีความสำคัญในการเพิ่มความมั่นคงทางอาหาร ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการขนส่งอาหาร ส่งเสริมสุขภาพของประชาชน และการใช้ที่ดินในเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังช่วยสร้างความเข้มแข็งในชุมชนผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเกษตรในเมือง (Mok et al., 2014, 21-43; Brown & Jameton, 2000, 20-39)

เกษตรในเมืองคือการปลูกหรือการเลี้ยงดู การทำให้เพิ่มพูน การนำเข้าสู่กระบวนการที่เกี่ยวข้อง และการกระจายผลผลิตที่เป็นอาหาร เช่น เนื้อสัตว์ ผักและผลไม้ รวมถึงผลผลิตที่ไม่ใช่อาหาร เช่น พืชสมุนไพร นอกจากนี้ยังรวมถึงการใช้และนำกลับมาใช้ใหม่ของทรัพยากร ผลิตภัณฑ์ และบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ

กิจกรรมเหล่านี้ ซึ่งเกิดขึ้นในและรอบ ๆ พื้นที่เมือง โดยมุ่งเน้นตอบสนองความต้องการของผู้อยู่อาศัยในเมืองเป็นสำคัญ การทำเกษตรในเมืองให้ประสบความสำเร็จควรมีการวางแผนที่ดีและการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมสามารถเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนได้ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของชุมชนและการสนับสนุนจากภาครัฐยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมความยั่งยืนของเกษตรในเมือง (Mougeot, 2000, 1-42) ซึ่งความโดดเด่นทางด้านอัตลักษณ์ความเป็นเกษตรในเมือง โดยเป็นการวิจัยที่มีฐานข้อมูลเดิมจากงานวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการเกษตรในเมือง กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บ้านป่าเกี๊ตตี้ ตำบลหนองผึ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ (นุชจรี ศรีอุบโย และคณะ, 2560, 261-275) ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่าถึงบริบทของชุมชนภายใต้การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจมีความสำคัญเนื่องมาจากความเจริญของชุมชนเมืองที่ขยายตัวเข้าไปยังพื้นที่สังคมประชากรส่วนมากเป็นผู้สูงอายุวิถีชีวิตยังคงมีการนำวิถีชีวิตแบบพอเพียงมาใช้ในปัจจุบัน เมื่อนำมาพิจารณาประกอบการทำกิจกรรมสามารถได้เป็นอย่างดี ด้านองค์ความรู้ด้านการเกษตรภูมิปัญญาของชุมชนมีปราชญ์ชุมชนด้านการเกษตรและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านจำนวน 7 คนที่สามารถเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ของชุมชน ด้านปัจจัยที่เอื้อต่อการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้เกิดจากการทดลองและพัฒนาศักยภาพร่วมกันผ่านการทำงานตามโครงสร้างมีการคัดเลือกโครงการที่เหมาะสมกับบริบทเกษตรในเมืองเพื่อให้เกิดการรวมตัวกันอย่างเข้มแข็งภายในชุมชน ด้านรูปแบบการบริหารจัดการเกษตรในเมืองบ้านป่าเกี๊ตตี้เกิดจากการจัดหาตลาดที่เหมาะสมกับกลุ่มเกษตรในเมืองเน้นผู้ประกอบการร้านอาหารตัดคนกลางของช่องทางการจัดจำหน่ายมีการขายตรงจากผู้ซื้อถึงผู้บริโภค อีกทั้งยังทำการปลูกผักที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาด โดยภาพรวมของตลาดชุมชนมีความต้องการใช้พืชผักสวนครัว 10 อันดับ จากการสำรวจร้านค้าในชุมชนทั้งหมด 40 ร้านใน ต.หนองผึ้ง ได้แก่ ผักชี ถั่วงอก ต้นหอม ผักบุ้ง พริกชี้ฟ้า มะเขือเทศ กะหล่ำปลี ตะไคร้ ใบมะกรูดและแตงกวา

ซึ่งจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในพื้นที่ เกี่ยวข้องทำให้พบปัญหา คือไม่มีการสำรวจคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ ภาวะผู้นำ และปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาขีดความสามารถของกลุ่มเกษตรที่เหมาะสมกับบริบทของบ้านป่าเกี๊ตตี้ และไม่มีกระบวนการกลุ่มและสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ทำให้เกิดเป้าหมายหลักของงานวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวขึ้น ภายใต้โครงการการพัฒนาขีดความสามารถผู้ประกอบการและการจัดการตลาดลำไยและผักปลอดสาร บ้านป่าเกี๊ตตี้ ต.หนองผึ้ง อ.สารภี จ.เชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ และภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับบริบทของบ้านป่าเกี๊ตตี้ ต.หนองผึ้ง อ.สารภี จ.เชียงใหม่ และเพื่อพัฒนารูปแบบและแนวทางเกษตรในเมือง ให้เกิดพัฒนาทั้งรูปแบบและแนวทางเกษตรในเมือง โดยผู้ประกอบการเกษตร ซึ่งเป็นการนำเอาความรู้ความสามารถมาร่วมพัฒนาโครงการผ่านการมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการพัฒนาขีดความสามารถด้านการประกอบการและการตลาดนำไปสู่รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสม

วัตถุประสงค์ (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ และบทบาทภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับบริบทของบ้านป่าเกี๊ยะ ต.หนองผึ่ง อ.สารภี จ.เชียงใหม่
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการเป็นผู้ประกอบการและแนวทางเกษตรในเมืองชุมชนบ้านป่าเกี๊ยะ ต.หนองผึ่ง อ.สารภี จ.เชียงใหม่

ทบทวนวรรณกรรม (Literature Reviews)

แนวคิดคุณลักษณะผู้ประกอบการ (Personal Entrepreneurial Characteristics: PECs)

Buiza (2012) ได้กล่าวถึงแนวคิด Personal Entrepreneurial Characteristics (PECs) ใน CEFE Methodology การเป็นผู้ประกอบการจะต้องมีการปลูกฝังคุณลักษณะเพื่อให้เกิดศักยภาพในตัวคนจึงมีการใช้แบบวัดคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการด้วยตนเองแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1) ศักยภาพแห่งความสำเร็จ (Achievement Competencies) ได้แก่ แสวงหาโอกาส (Opportunity Seeking) ความมุ่งมั่น (Persistence) มีพันธะสัญญาต่องาน (Commitment to Work Contract) ความต้องการคุณภาพและประสิทธิภาพ (Demand for quality and efficiency) การยอมรับความเสี่ยง (Risk Taking) 2) ศักยภาพแห่งการวางแผน (Planning Competencies) ได้แก่ การตั้งเป้าหมาย (Goal Setting) การแสวงหาข้อมูล (Information Seeking) การวางแผนและประเมินอย่างเป็นระบบ (Systematic Planning and Monitoring) 3) ศักยภาพแห่งอำนาจ (Power Competencies) ได้แก่ ความมั่นใจในตัวเอง (Self Confidence) การชักจูงและสร้างเครือข่าย (Persuasion and Networking) บุคลิกภาพของผู้ประกอบการมีผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กร (Ruangkrit & Thechatakerng, 2015, 58-74)

แนวคิดภาวะผู้นำ

Gibson et al. (1997, 272-285) มองภาวะผู้นำ (Leadership) ในเชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของสมาชิกในกลุ่ม โดยมีผู้นำเป็นตัวแทนในการเปลี่ยนแปลง เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบุคคลอื่น ๆ ในกลุ่ม ภาวะผู้นำจึงเกี่ยวข้องกับการใช้อิทธิพลและปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นตัวแทนของการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมและการปฏิบัติงานของสมาชิกคนอื่นในกลุ่ม ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงนั้นต้องมุ่งไปสู่การบรรลุเป้าหมายของกลุ่มด้วย ซึ่งหนึ่งในปัจจัยหลัก ที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามที่องค์กรต้องการได้นั้นก็คือความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลง (Readiness for change) ของบุคลากรในองค์กรซึ่งมีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อผลักดันให้เปลี่ยนแปลงในองค์กรนั้นเองความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงสรุปได้ 2 หลักคือ 1) ความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงระดับบุคคลหมายถึง ความปรารถนา แรงจูงใจ และจุดมุ่งหมายที่สมาชิกในองค์กรมีต่อการเปลี่ยนแปลงโดยเป็นความเชื่อของพนักงานที่เห็นว่าความเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นสิ่งจำเป็นและเห็นคุณค่าการเปลี่ยนแปลงนั้น ความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงหมายความว่าความรวมถึงระดับการมีส่วนร่วมของพนักงานในกิจกรรมการพัฒนา

องค์กรประเภทต่าง ๆ อีกด้วย 2) ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงในระดับองค์กรหมายถึงความสามารถขององค์กรทั้งในเชิงสังคมเทคโนโลยีหรือความคิดเชิงระบบในความพยายามนำเอาสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาในองค์กรและเพื่อเปลี่ยนแปลงองค์กรในรูปแบบต่าง ๆ

แนวคิด PDCA

Deming (1986, 88) ได้พัฒนางจร PDCA ขึ้นมาจากแนวคิดของ Dr.W.A. Shewhart ในระยะแรกรู้จักวงจร PDCA ในนาม Shewhart Cycle จากนั้น Dr. William Edwards Deming ได้พัฒนาปรับใช้ในการควบคุมคุณภาพในวงการอุตสาหกรรมของญี่ปุ่น จึงมีชื่อเรียกว่า “Deming Cycle” ต่อมาพบว่าแนวคิดในการใช้วงจร PDCA นั้นสามารถนำมาใช้ได้กับทุกกิจกรรมจึงทำให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมากขึ้นทั่วโลก ประกอบด้วย 1) P ย่อมาจาก Plan หมายถึง กำหนดแผนงานร่วมกัน 2) D ย่อมาจาก Do หมายถึง นำไปปฏิบัติตามแผน 3) C ย่อมาจาก Check หมายถึง ตรวจสอบเพื่อค้นหาปัญหาและวิธีแก้ไขที่เหมาะสมที่สุด 4) A ย่อมาจาก Action หมายถึง กำหนดวิธีแก้ไขเป็นมาตรฐาน ซึ่งเป็นการนำแนวคิด PDCA เข้ามาพัฒนารูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มผู้ประกอบการเกษตร

แนวคิดแผนภาพแมงมุม (Spider Diagram)

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อท้องถิ่น (2563, 1-11) ได้นำเครื่องมือนี้มาใช้สำหรับให้คะแนนการวางแผนเป้าหมายของเราเองโดยมีตัวชี้วัดในแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้ 1) เกษตรกรมีองค์ความรู้ด้านการประกอบการ การตลาด การบัญชี 2) เกิดการรวมกลุ่มการบริหารงานที่ชัดเจน 3) สามารถต่อยอดพัฒนาพึ่งพาตนเองได้ 4) สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ถ่ายทอดให้กับคนที่สนใจ 5) มีภาคีเครือข่ายร่วมขับเคลื่อน 6) มีชุดความรู้ในการพัฒนาขีดความสามารถ 7) มีโอกาสในการต่อยอดขยายผล หลังจากนั้นทำการให้คะแนน ตามตัวชี้วัดที่ทางกลุ่มได้ระบุไว้สามารถนำค่าคะแนนวิเคราะห์บทเรียนผ่านผังใยแมงมุม จากเครื่องมือดังกล่าวจึงได้มีการพัฒนาเอามาปรับใช้เพื่อวิเคราะห์บทเรียน ทำให้มองเห็นเป้าหมายเดียวกันเพื่อให้เกิดการพัฒนาการทำกิจกรรมร่วมกันในการดำเนินงานด้านเกษตรในเมือง

แนวความคิดเกษตรในเมือง (Urban Agriculture)

การเกษตรในเมือง หมายถึงการผลิต การแปรรูป และการกระจายอาหารภายในหรือรอบ ๆ พื้นที่เมือง ซึ่งรวมถึงการปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ กิจกรรมเหล่านี้สามารถดำเนินการได้ในระดับครัวเรือนหรือในเชิงพาณิชย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความมั่นคงทางอาหารและส่งเสริมความยั่งยืนของเมือง (Mougeot, 2000, 1-42; Papanek et al., 2023, 1-8) องค์ประกอบของการเกษตรในเมืองประกอบด้วยหลายด้าน ได้แก่ การใช้พื้นที่ว่างในเมืองเพื่อการเพาะปลูก การจัดการทรัพยากรน้ำและดินอย่างมีประสิทธิภาพ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต การมีส่วนร่วมของชุมชน และการสนับสนุนจากนโยบายภาครัฐ การบูรณาการองค์ประกอบเหล่านี้ช่วยให้การเกษตรในเมืองมีความยั่งยืนและตอบสนองความต้องการของผู้อยู่อาศัยในเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Yuan et al., 2022, 1-16)

วิธีการวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยการพัฒนารูปแบบและแนวทางเกษตรในเมือง ของผู้ประกอบการเกษตร บ้านป่าเกี๊ย ต.หนองผึ่ง อ.สารภี จ.เชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Research) โดย การมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ (Full Participation) ซึ่งเป็นกระบวนการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ โดย ร่วมดำเนินการทุกขั้นตอนตาม PDCA เพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน จัดเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนา อย่างแท้จริงของประชาชนตามแนวความคิดและหลักการพัฒนาชุมชน เมื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้จะสนับสนุน และส่งเสริมให้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายหลักคือเกษตรกร ชุมชนบ้านเกี๊ย ต.หนองผึ่ง จำนวน 20 คน บทบาทคือ ร่วม ดำเนินการผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม นำเสนอวิเคราะห์ประเมินผลกิจกรรม ในการเพิ่มขีดความสามารถด้าน การผู้ประกอบการและการจัดการตลาด ใช้วิธีการคัดเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้ 1) เป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่ว่างงาน หรือผู้ต้องการเพิ่มรายได้จากการจำหน่ายสินค้าเกษตร 2) เป็นผู้ที่มีความรู้ ด้านการประกอบการและการตลาด 3) เป็นกลุ่มคนในชุมชนบ้านเกี๊ยที่สนใจและเป็นแนวร่วมในการ ขับเคลื่อนงานด้านการเกษตร

เครื่องมือการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ และการทดลองปฏิบัติจริง ผ่าน กิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ จัดเวทีแนะนำโครงการ ศึกษาสำรวจคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการและภาวะผู้นำที่ เหมาะสม โดยใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการด้วยตนเอง (PECs) เป็นการ ประเมินก่อน และหลังการอบรมหรือการทำกิจกรรม เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วย 55 ข้อความสั้นๆ ที่ เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม หรือตัวตนของผู้ประกอบการ มีการให้ผู้ประกอบการลงคะแนนตามความจริงด้วย ซึ่งมี คะแนนระดับ 1 ถึง 5 ได้แก่ คะแนน 5 หมายถึง กระทำตลอดเวลา คะแนน 4 หมายถึง กระทำปกติ คะแนน 3 หมายถึง กระทำบางครั้ง คะแนน 2 หมายถึง กระทำน้อย คะแนน 1 หมายถึง ไม่เคยกระทำ หลังจากนั้น มี การบันทึกคะแนนในแผ่นบันทึกคะแนน PECs โดยมีการบวกและลบในแต่ละแถวเพื่อหาค่าคะแนน PECs รวบรวมคะแนน PECs ทั้งหมดเพื่อหาคะแนนรวม ซึ่งจะมีคะแนนตั้งแต่ 0 – 25 คะแนน ถ้าหากผู้ประกอบการ ได้ค่าคะแนนที่น้อยอาจบ่งบอกถึงคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการที่น้อย ในทางตรงกันข้ามถ้า ผู้ประกอบการได้ค่าคะแนนที่สูงก็แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการที่สูงเช่นกัน แต่ถ้าหาก พิจารณารายด้าน ถ้ามีค่าคะแนนด้านใดเพิ่มขึ้นแสดงว่ามีการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการในด้าน นั้นที่เพิ่มขึ้น (Ruangkrit & Thechatakerng, 2015, 58-74) นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมการสรุปบทเรียนการ จัดการกลุ่มและทำการปรับปรุง ศึกษาดูงานและถอดบทเรียน การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อกำหนด บทบาทหน้าที่และกิจกรรม สรุปบทเรียนการจัดการกลุ่มและทำการปรับปรุง และการจัดเวทีคืนข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

รายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินงานจริงตามแผนงาน มีการดำเนินงานจริงตามแผนงานตามวัตถุประสงค์การวิจัย เกิดจากการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนด้วยความเท่าเทียมกันทุกฝ่ายดังนี้

ตารางที่ 1

รายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินงานจริงตามแผนงาน

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	กระบวนการ/วิธีการ	ผลที่ได้รับ/ผลการดำเนินงาน
กิจกรรมที่ 1 จัดเวทีแนะนำโครงการ แก่ชุมชน เทศบาล มหาวิทยาลัย และ เครือข่าย	1. เพื่อทำความรู้จัก เข้าใจการทำงานของทีม วิจัยและเครือข่ายในการ ปฏิบัติงานร่วมกัน 2. สสำรวจบริบท ต.หนองผึ่งร่วมกับ เครือข่าย	1. นัดหมายทีมวิจัยวางแผนงาน 2. จัดหาวัน เวลา สถานที่ 3. นัดหมายผู้เข้าร่วม 4. จัดเวทีแนะนำโครงการ 5. ชี้แจงเป้าหมายและการ ดำเนินงานโครงการ 6. สสำรวจบริบท.หนองผึ่งร่วมกับ เครือข่าย 7. สรุปงาน และการสะท้อนผล การดำเนินงาน (Refection)	1.เกิดความร่วมมือร่วมกับชุมชน 2.สร้างเครือข่าย 3.ทราบบริบท.หนองผึ่ง
กิจกรรมที่ 2 ศึกษาสำรวจคุณลักษณะ การเป็นผู้ประกอบการ และภาวะผู้นำที่ เหมาะสม	1.ศึกษาบริบทด้านการ เกษตรของบ้านป่าเกี๊ยะ	1. ศึกษาบริบทชุมชนผ่าน เครื่องมือแผนที่เดินดิน 2. เก็บข้อมูลบริบทด้านการเกษตร ของกลุ่ม	ทราบบริบทด้านการเกษตรของ บ้านป่าเกี๊ยะ
	1. ศึกษาคุณลักษณะ การเป็นผู้ประกอบการ 2.ภาวะผู้นำที่เหมาะสม	1. ศึกษาด้านคุณลักษณะ ผู้ประกอบการ (PECs) โดยการ ประเมิน ก่อนดำเนินการ 2. ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมใน การศึกษาภาวะผู้นำต่อการ เปลี่ยนแปลง เพื่อหาจุดอ่อน จุด แข็งของกลุ่ม	1. ได้ผลคุณลักษณะ ผู้ประกอบการ (PECs) เพื่อดู คะแนนภาพรวมในการพัฒนา ขีดความสามารถผู้ประกอบการ โดยเพิ่มความสามารถในค่า คะแนนที่น้อยที่สุดไปในกิจกรรม ที่จะทำต่อไป 2. ได้ศึกษาภาวะผู้นำต่อการ เปลี่ยนแปลงและมีการ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของ กลุ่ม

ตารางที่ 1

รายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินงานจริงตามแผนงาน (ต่อ)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	กระบวนการ/วิธีการ	ผลที่ได้รับ/ผลการดำเนินงาน
	1.ศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาขีดความสามารถของกลุ่มเกษตรกร 2.เรียนรู้การทำงานผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม	1. ศึกษาบริบทด้านการเกษตรผ่านเครื่องมือปฏิทินเกษตร 2. ศึกษาเป้าหมาย ทำงานร่วมกันผ่านเครื่องมือ spider diagram โดยมีการประเมินก่อน ในวันที่ 26 พฤษภาคม 2567 3. สรุปงาน และการสะท้อนผลการดำเนินงาน (Reflection)	ทราบถึงปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาขีดความสามารถของกลุ่มเกษตรกรที่เหมาะสมกับบริบทของบ้านป่าเกี๊ยะ
กิจกรรมที่ 3 พัฒนารูปแบบการเป็นผู้ประกอบการและแนวทางเกษตรในเมือง	1.เพื่อพัฒนารูปแบบการเป็นผู้ประกอบการและแนวทางเกษตรในเมือง 2.ทดลองตลาดในการดำเนินงานจริง 3.สรุปบทเรียนและทำการปรับปรุง	1. พัฒนารูปแบบการเป็นผู้ประกอบการและแนวทางเกษตรในเมืองผ่านกระบวนการ PDCA และสรุปบทเรียนที่วางไว้ครั้งที่ 1 2. ทำกิจกรรมปรับปรุงครั้งที่ 2	ได้โครงสร้างองค์กร และรูปแบบการดำเนินงานที่ผ่านการพัฒนาจากการปรับปรุง
กิจกรรมที่ 4 ศึกษาดูงานและถอดบทเรียน	ศึกษาดูงานและถอดบทเรียน	1.วางแผนการศึกษาดูงานให้ครอบคลุมได้แก่ ภาคเอกชน ภาครัฐ ภาคชุมชน และงานวิจัยอื่นๆ 2.ดำเนินการและหาแนวทางร่วมกัน	ได้แนวทางจากการศึกษาดูงาน
กิจกรรมที่ 5 การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่และกิจกรรม	แลกเปลี่ยนเรียนรู้บทบาทหน้าที่และกิจกรรม	1.สรุปหลังดำเนินการ PECs 2.ศึกษาเป้าหมาย ทำงานร่วมกันผ่านเครื่องมือ spider diagram โดยมีการประเมินหลังจากการร่วมกิจกรรมการวิจัย 22 ธันวาคม 2567	ทราบผลหลักจากดำเนินกิจกรรมร่วมกัน
กิจกรรมที่ 6 จัดเวทีคืนข้อมูล	1.จัดเวทีคืนข้อมูลแก่ชุมชนและเครือข่าย 2.มอบใบประกาศชุมชน	1.แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 2.คืนข้อมูลและมอบใบประกาศ	บ้านป่าเกี๊ยะได้รับการยอมรับและรู้จักแก่เครือข่าย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Miles et al., 1994, 10-12) มีขั้นตอนดังนี้ 1) การถอดเทปการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการสนทนากลุ่มแบบคำต่อคำ การทบทวนข้อมูลที่ได้มา 2) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จัดกลุ่มความหมายของข้อมูลแยกออกเป็นประเด็น (Content analysis) 3) นำกลุ่มคำที่เป็นข้อความหรือเป็นประโยคที่ได้มาให้ความหมายหรือตีความ 4) ทำสรุปการวิเคราะห์หาคุณลักษณะของข้อมูล การสนทนากลุ่มที่จำแนกได้เป็นหัวข้อย่อย โดยมีการพิจารณาความสอดคล้องกับข้อความถามของการวิจัย 5) เขียนคำบรรยายความหมายของข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มตามลักษณะข้อความที่ปรากฏขึ้น เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงสาระสำคัญของกลุ่มข้อมูลแต่ละกลุ่ม

ผลการวิจัย (Results)

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ และบทบาทภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับบริบทของบ้านป่าเก๋ตี่ ต.หนองผึ่ง อ.สารภี จ.เชียงใหม่

จากการประเมินคุณลักษณะผู้ประกอบการก่อนและหลัง การเข้าร่วมการวิจัยโดยการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนนั้น คุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ และภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับบริบทของบ้านป่าเก๋ตี่ ต.หนองผึ่ง อ.สารภี จ.เชียงใหม่ พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะผู้ประกอบการก่อนการเข้าร่วมการวิจัย มีค่าเฉลี่ยรวมของกลุ่มเป้าหมายทั้ง 20 คน มีค่ามากที่สุด เท่ากับ 18 คะแนน ในด้านความผูกพันรับผิดชอบในงาน ส่วนค่าคะแนนน้อยที่สุดเท่ากับ 15 คะแนน ในด้านความใฝ่หาคุณภาพประสิทธิภาพ และเชื่อมั่นใจตนเอง หลังจากเข้าร่วมการกิจกรรมการวิจัย พบว่า ค่าคะแนนคุณลักษณะผู้ประกอบการหลังการเข้าร่วมการวิจัยมีค่ามากที่สุด เท่ากับ 19 คะแนน ในด้านแสวงหาโอกาส ความมุ่งมั่น ผูกพันรับผิดชอบในงาน กล้าเสี่ยง ส่วนค่าคะแนนน้อยที่สุดเท่ากับ 17 คะแนน ในด้านความใฝ่หาคุณภาพประสิทธิภาพ ตั้งเป้าหมาย เชื่อมั่นใจตนเอง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมที่เพิ่มขึ้นในแต่ละด้านคิดเป็นร้อยละ 0.425

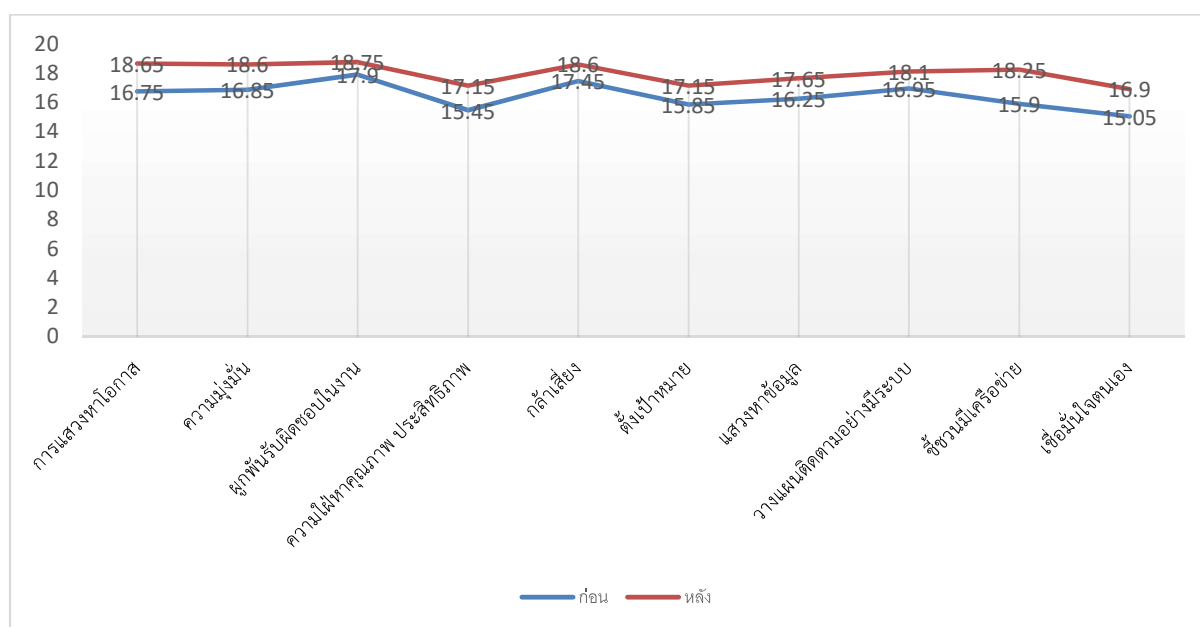
ตารางที่ 2

แสดงค่าการวัดคุณลักษณะผู้ประกอบการก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการวิจัย

คุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ	การแสวงหาโอกาส	ความมุ่งมั่น	ผู้พันรับผิดชอบในงาน	ความใฝ่หาคุณภาพ	กล้าเสี่ยง	ตั้งเป้าหมาย	แสวงหาข้อมูล	วางแผนติดตามอย่างมีระบบ	ชี้ชวนมีเครือข่าย	เชื่อมั่นในตนเอง
ก่อน	17	17	18	15	17	16	16	17	16	15
หลัง	19	19	19	17	19	17	18	18	18	17
อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	+0.5	+0.5	+0.25	+0.5	+0.5	+0.25	+0.5	+0.25	+0.5	+0.5

ค่าเฉลี่ยรวมของอัตราการเพิ่มคุณลักษณะหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม เท่ากับ 0.425

นอกจากนี้ยังพบว่าในภาพรวมคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ ทั้ง 10 ด้าน ของกลุ่มเกษตรกรเพิ่มขึ้นทั้ง 10 ด้าน โดยค่าคะแนนเพิ่มขึ้น 2 คะแนนในด้าน การแสวงหาโอกาส ความมุ่งมั่น ความใฝ่หาคุณภาพประสิทธิภาพ กล้าเสี่ยง แสวงหาข้อมูล ชี้ชวนมีเครือข่าย เชื่อมั่นในตนเอง และค่าคะแนนเพิ่มขึ้น 1 คะแนนในด้าน ผู้พันรับผิดชอบในงาน ตั้งเป้าหมาย วางแผนติดตามอย่างมีระบบ สอดคล้องกับกิจกรรมต่างๆ ที่ได้ลงมือพัฒนาศักยภาพตนเองร่วมกัน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1: แสดงค่าเฉลี่ยคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ ทั้ง 10 ด้านของผู้ประกอบการเกษตรกร (เปรียบเทียบก่อนและหลังการดำเนินการ)

ทั้งนี้ทางชุมชนมีความเห็นตรงกันว่าควรเพิ่มคุณลักษณะอีก 2 ข้อเพื่อให้เป็นผู้ประกอบการเกษตรบ้านป่าเกี๊ยะ ดังนี้ ข้อ 11. มีความรู้ด้านการเกษตร ซึ่งทางทีมวิจัยใช้วิธีการไปศึกษาดูงานการเกษตรที่เกี่ยวข้องและนำความรู้มาปรับใช้ ข้อ 12. การใช้สื่อโซเชียลมีเดียในธุรกิจได้ ทางทีมวิจัยใช้วิธีการสอนการตลาดออนไลน์ให้กับทีมเกษตรชุมชน เป็นการเพิ่มศักยภาพผู้ประกอบการเกษตรได้ ในส่วนของภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนบ้านป่าเกี๊ยะพบว่า คุณสมบัติของภาวะผู้นำที่เหมาะสมคือ 1) เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการกระทำการสิ่งใด ๆ ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง 2) เป็นผู้นำทางด้านความคิด 3) เป็นผู้ให้คำปรึกษาในการแก้ไขปัญหา

2. ผลการพัฒนารูปแบบการเป็นผู้ประกอบการและแนวทางเกษตรในเมืองชุมชนบ้านป่าเกี๊ยะ ต.หนองผึ่ง อ.สารภี จ.เชียงใหม่

โดยการใช้เทคนิค PDCA และ Spider Diagram เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนารูปแบบการเป็นผู้ประกอบการเกษตร และแนวทางเกษตรในเมือง ซึ่งวางแผนตามกระบวนการ PDCA โดยให้กลุ่มมีการวางแผนจัดโครงสร้างองค์การทำงานร่วมกัน ทดลองทำหน้าที่ตามโครงสร้างองค์การจริง การตรวจสอบข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น และการปรับปรุงแก้ไขจากข้อผิดพลาด ดังนี้

1) การวางแผน (Plan) เป็นการกำหนดแผนงานร่วมกัน โดยมีการวางแผนการดำเนินงานตามฝ่าย ของผลิตภัณฑ์ลำไย ได้แก่ ประสานทำหน้าที่กำกับติดตามให้แต่ละฝ่ายดำเนินงานตามความรับผิดชอบ รองประสาน ทำหน้าที่ช่วยเหลืองานและประสานความร่วมมือของกลุ่ม การตลาดดูแลการจำหน่ายลำไยในพื้นที่ป่าเกี๊ยะ บัญชี/การเงินดูแลและควบคุมการจำหน่าย ราคาขายเพื่อให้สามารถกำหนดราคาและต่อรองกับพ่อค้าคนกลางได้ ผลิตควบคุมดูแลการผลิตให้เพียงพอกับการจำหน่ายภายในพื้นที่ กิจกรรมทำให้กลุ่มลำไยเป็นที่รู้จัก โปรโมทสื่อออนไลน์และจำหน่ายผ่านหน้าร้าน การออกบูธต่างๆ เป็นต้น ในส่วนของผลิตภัณฑ์ผักปลอดสารพิษ ได้แก่ ประสานทำหน้าที่กำกับติดตามให้แต่ละฝ่ายดำเนินงานตามความรับผิดชอบ รองประสาน ทำหน้าที่ช่วยเหลืองานและประสานความร่วมมือของกลุ่ม การตลาดดูแลการจำหน่ายผักปลอดสารในพื้นที่ป่าเกี๊ยะ บัญชี/การเงินดูแลและควบคุมการจำหน่าย ราคาขายเพื่อให้สามารถกำหนดราคาและต่อรองกับพ่อค้าคนกลางได้ ผลิตควบคุมดูแลการผลิตให้เพียงพอกับการจำหน่ายภายในพื้นที่ กิจกรรมทำให้กลุ่มผักปลอดสารเป็นที่รู้จัก โปรโมทสื่อออนไลน์และจำหน่ายผ่านหน้าร้าน การออกบูธต่างๆ เป็นต้น

2) การนำไปปฏิบัติ (Do) จากการทดลองตลาดผลและปฏิบัติงานปรากฏว่า การปฏิบัติหน้าที่ตามโครงสร้างองค์การการดำเนินงานผ่าน ประสาน รองประสาน ฝ่ายการตลาด ฝ่ายบัญชี/การเงิน ฝ่ายผลิต ฝ่ายกิจกรรมนั้นมีผลการปฏิบัติงานเป็นไปด้วยดีเนื่องจาก ทุกคนมีตำแหน่งบทบาทหน้าที่ตนเองชัดเจนและการคัดเลือกคนทำงานตามโครงสร้างเป็นไปตามความสมัครใจ และความเชี่ยวชาญทำให้เกิดการยอมรับทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข กลุ่มผู้ประกอบการเกษตรแต่ละท่านที่เป็นตัวแทนร่วมโครงการในครั้งนี้มีความตั้งใจปฏิบัติงาน เรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพเป็นอย่างมากเห็นได้จากการนัดหมายที่ทุกคนเข้าร่วม 100 เปอร์เซ็นต์ในทุกกิจกรรม ด้านการผลิตสินค้าเกษตรเนื่องจากสินค้าต้องรีบเก็บ ระบายทางเกษตรกรจึงมีการหมุนเวียนมาช่วยงานเก็บ คัดแยกผลผลิตเพื่อจำหน่าย

3) การตรวจสอบ (Check) เป็นการตรวจจากการเข้าร่วมกิจกรรมการตลาดตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ผ่านสังเกตในการมีส่วนร่วมของสมาชิก ว่ามีการเข้าร่วมตามวันและเวลาที่กำหนดหรือไม่ สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบได้หรือไม่ เพื่อค้นหาปัญหาและวิธีแก้ไขที่เหมาะสมที่สุด โดยผลมีดังนี้ 1) การออกบูธ วันที่มีกิจกรรมบางคนติดภาระกิจ 2) การขายสินค้าออนไลน์ผ่านการตลาด โดยชุมชนนั้นเนื่องจากการทดลองตลาดครั้งแรกทำให้ยังไม่เกิดความเชี่ยวชาญต้องอาศัยทุกคนช่วยกันอาศัยแค่ฝ่ายการตลาดอย่างเดียวทำให้การโปรสอาจไม่มีความต่อเนื่อง 3) การวางระยะเวลาในการทำกิจกรรมล่วงหน้า อาจต้องมีความยืดหยุ่นในการทำกิจกรรมเพราะมีการเลื่อนแผน หรืองานไปตามสภาพแวดล้อม

4) การปรับปรุง (Action) กำหนดวิธีแก้ไขเป็นมาตรฐาน โดยมีการปรับปรุงดังนี้ 1) เมื่อติดภาระกิจต้องมีการสลับบทบาทหน้าที่กัน นอกจากนี้ต้องมีการเช็คชื่อ หรือลงทะเบียนเกษตรกรทุกครั้งเพื่อตรวจสอบการเข้าร่วมกิจกรรม 2) ด้านการโพสขายสินค้าออนไลน์เพื่อให้เกิดความสม่ำเสมอจึงมีเกณฑ์ในการโพสให้ดำเนินการอย่างน้อย 3 ครั้งต่อสัปดาห์ 3) เมื่อทางเกษตรกรรวมตัวกันได้แล้วจึงมีอำนาจในการตั้งราคาขายสินค้าเกษตรประเภทเดียวกันเกิดอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง

จากการมีส่วนร่วมของชุมชนในส่วนของการกำหนดโครงสร้างองค์กรเพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้นำและผู้ดำเนินการ ได้มีการให้ความรู้ด้านเรื่องภาวะผู้นำ และมีการกำหนดโครงสร้างองค์กรผ่านการลงคะแนนจากกลุ่มเกษตรกร ชุมชนบ้านเกิดถี ต.หนองผึ้ง จำนวน 20 คน ทำให้เกิดประธานกลุ่มผลิตภัณฑ์ลำไย และประธานกลุ่มผลิตภัณฑ์ผักปลอดสาร มีหน้าที่ในการบริหารงานกลุ่ม คือ 1) ดูแลและกำกับสมาชิกขององค์กรให้ปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย 2) เป็นตัวแทนเข้าร่วมประชุมหรือถ่ายทอดงานให้สมาชิกได้รับทราบและทำความเข้าใจร่วมกัน 3) วางแผนงานให้สมาชิกดำเนินการ 4) ประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม นอกจากนี้ยังมีการคัดเลือกรองประธาน ซึ่งมีหน้าที่ คือ 1) ช่วยเหลืองานของประธานตามที่ได้รับมอบหมาย 2) ร่วมดำเนินการตามแผนของกลุ่มให้บรรลุเป้าหมาย 3) รวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจให้ประธานและองค์กร ฝ่ายการตลาด บทบาทหน้าที่ คือ 1) วางแผนการตลาดให้องค์กร อาทิ การวางแผนการออกบูธ การวางแผนการโพสขายสินค้าออนไลน์ 2) การจัดหาสินค้าเพื่อการจำหน่าย 3) การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการจำหน่ายสินค้า ฝ่ายบัญชี/การเงิน บทบาทหน้าที่ คือ 1) การดูแลด้านการจัดทำบัญชีการเงิน 2) การเปิดเผยข้อมูลด้านการเงินแก่องค์กร 3) การรายงานด้านการเงินที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ ฝ่ายผลิต บทบาทหน้าที่ คือ 1) การดำเนินการผลิตสินค้าเกษตร 2) การแจ้งผลผลิตในแต่ละช่วงให้ฝ่ายการตลาดและองค์กร 3) การเก็บรวบรวมผลผลิตเพื่อให้ฝ่ายการตลาดนำไปจำหน่าย ฝ่ายกิจกรรม บทบาทหน้าที่ คือ 1) การดำเนินกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย 2) การรวบรวมกำลังคนในทีม และแบ่งงานในแต่ละกิจกรรมเพื่อปฏิบัติงาน 3) การส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานขององค์กร

สำหรับการใช้เครื่องมือแผนภาพใยแมงมุม (Spider Diagram) เพื่อวิเคราะห์บทเรียนในการพัฒนาองค์กร พบว่า ผู้เข้าร่วมสร้างเป้าหมายปลายทางของตนเองร่วมกันถึงสิ่งที่อยากให้เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการ และต้องการจะสื่อสารให้คนอื่น ๆ ได้รับรู้ สรุปได้ 7 ข้อดังนี้ 1) กลุ่มเกษตรกรมีความรู้ด้านการประกอบการ การตลาด และบัญชีค่าคะแนนรวมเฉลี่ยที่ 3 คะแนน 2) เป็นต้นแบบด้านการประกอบการและ

ผู้นำให้ผู้อื่นเรียนรู้ได้ค่าคะแนนรวมเฉลี่ยที่ 3 คะแนน 3) มีการเพิ่มการเพิ่มขีดความสามารถตนเอง และพัฒนาอย่างต่อเนื่องค่าคะแนนรวมเฉลี่ยที่ 3 คะแนน 4) เกิดการรวมกลุ่มและการบริหารจัดการอย่างชัดเจนค่าคะแนนรวมเฉลี่ยที่ 2 คะแนน 5) สร้างโอกาสให้กับกลุ่มเกษตรกรและผู้สูงอายุในการจำหน่ายลำไยและผักปลอดสารค่าคะแนนรวมเฉลี่ยที่ 2 คะแนน 6) สินค้าเกษตรที่กลุ่มผลิตได้รับการสนับสนุนในการจำหน่ายค่าคะแนนรวมเฉลี่ยที่ 2 คะแนน 7) มีภาคีเครือข่าย ร่วมขับเคลื่อนค่าคะแนนรวมเฉลี่ยที่ 2 คะแนน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3

แสดงผลการทำผังใยแมงมุม Spider Diagram

เป้าหมาย	คะแนนที่ให้		การวิเคราะห์สาเหตุ
	ก่อน	หลัง	
1. กลุ่มเกษตรกรมีความรู้ด้านการประกอบ การตลาด และบัญชี	3	5	- มีความโดดเด่นด้านการผลิต - ยังไม่มีความรู้ด้านการตลาดออนไลน์
2. เป็นต้นแบบด้านการประกอบการและผู้นำให้ผู้อื่นเรียนรู้ได้	3	4	- ยังไม่มีการรวมกลุ่มเป็นศูนย์การเรียนรู้
3. มีการเพิ่มการเพิ่มขีดความสามารถตนเอง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	3	5	- ชุมชนยังมีความต้องการพัฒนา ศักยภาพด้านเทคโนโลยี
4. เกิดการรวมกลุ่มและการบริหารจัดการอย่างชัดเจน	2	3	- การชักชวนมาร่วมขับเคลื่อนกลุ่ม การชักชวนให้มาร่วมทำงานในกลุ่มยังมีน้อย - ทำให้เห็นภาพการทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม และกระบวนการทำงานที่ชัดเจน
5. สร้างโอกาสให้กับกลุ่มเกษตรกรและผู้สูงอายุในการจำหน่ายลำไยและผักปลอดสาร	2	4	- ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มที่มียังมีน้อย - ระบบการทำการตลาดยังมีน้อย - ขาดทายาทหรือกลุ่มคนรุ่นใหม่เข้ามาช่วยขับเคลื่อน
6. สินค้าเกษตรที่กลุ่มผลิตได้รับการสนับสนุนในการจำหน่าย	2	4	- ขาดแบรนด์/โลโก้ที่เป็นสัญลักษณ์ของบ้านป่าเกี๊ยะ
7. มีภาคีเครือข่าย ร่วมขับเคลื่อน	2	4	- ขาดความร่วมมือจาก หน่วยงานและภาคีภายนอก

โดยคะแนนหลังจากการดำเนินการไปแล้วนั้นได้เพิ่มขึ้นทุกข้อโดยเฉพาะข้อ 3. มีการเพิ่มการเพิ่มขีดความสามารถตนเอง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพราะได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านเทคโนโลยีและการตลาด เพิ่มเติมและดำเนินการลงมือปฏิบัติจริง

ภาพที่ 1: แสดงปัจจัยเป้าหมาย Spider Diagram

จากภาพที่ 1 แสดงภาพปัจจัยเป้าหมาย (Spider Diagram) โดยต้องเพิ่มเติมในแต่ละข้อดังนี้ 1) มีความโดดเด่นด้านการผลิต ยังไม่มีความรู้ด้านการตลาดออนไลน์ 2) ยังไม่มีการรวมกลุ่มเป็นศูนย์การเรียนรู้ 3) ชุมชนยังมีความต้องการพัฒนา ศักยภาพด้านเทคโนโลยี และการตลาด 4) การชักชวนมาร่วมขับเคลื่อนยังมีน้อย ทำให้เห็นเป็นรูปธรรม 5) ผลิตภัณฑ์ที่มีอย่างน้อย การตลาดยังมีน้อยขาดความช่วยขับเคลื่อน 6) ขาดแบรนด์/โลโก้ที่เป็นสัญลักษณ์ของบ้านป่าเกี๊ยะ 7) ขาดความร่วมมือจาก หน่วยงานและภาคีภายนอก

ซึ่งจากผลการดำเนินงานข้างต้นทางกลุ่มผู้ประกอบการด้านการเกษตรของบ้านป่าเกี๊ยะ ต.หนองผึ้ง อ.สารภี จ.เชียงใหม่ ได้นำเอาโครงสร้างองค์กรที่ผ่านกระบวนการ PDCA นำไปปฏิบัติใช้จริง ทำให้สมาชิกกลุ่มมีผลการดำเนินงานด้านการประกอบการด้านการเกษตรที่ดีขึ้น โดยพิจารณาจากค่าดัชนีทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นจาก การเปรียบเทียบการจัดระดับกลุ่มความเหลื่อมล้ำ (มิติเศรษฐกิจ) พบว่า การจัดระดับกลุ่มความเหลื่อมล้ำก่อนดำเนินการกลุ่มระดับต่ำกว่า 40% คิดเป็นร้อยละ เท่ากับ 60% และ หลังจากการดำเนินการโครงการแล้ว กลุ่มระดับต่ำกว่า 40% คิดเป็นร้อยละ เท่ากับ 55%

อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

การดำเนินการผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเพื่อดำเนินการร่วมกันตามเทคนิค PDCA เป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้เกิดศักยภาพในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันเกิดผลลัพธ์

จากการศึกษาคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ ก่อนดำเนินการพบค่าคะแนนน้อยที่สุด คือ 15 คะแนน มี 2 ข้อ ความใฝ่หาคุณภาพ ประสิทธิภาพ และเชื่อมั่นในตนเอง ค่าคะแนนรองลงมาคือ 16 คะแนนมี 3 ข้อ ได้แก่ ตั้งเป้าหมาย แสวงหาข้อมูล ชีวชนมีเครือข่าย ทำให้ทราบถึงจุดอ่อนของกลุ่มผู้ประกอบการ ส่งผลให้ต้องมีการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการดังกล่าวโดยการจัดตั้งองค์กรทดลองตลาดจริงเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการในส่วนที่คะแนนน้อย (Hessels et al.,

2011, 555-568) ซึ่งพบว่าหลังดำเนินการพบค่า คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ ทั้ง 10 ด้านของกลุ่มเกษตรกรค่าคะแนนเพิ่มขึ้นในทุกข้อโดยค่าคะแนนสูงสุด 19 คะแนนได้แก่ การแสวงหาโอกาส ความมุ่งมั่น ผูกพันรับผิดชอบในงาน กล้าเสี่ยง ทำให้เห็นการพัฒนาศักยภาพด้านการประกอบการที่เพิ่มขึ้นในทุกด้าน สอดคล้องกับ Degaga and Hadaro (2021, 98-105) ที่กล่าวถึงความเชื่อมโยงระหว่างสมรรถนะของผู้ประกอบการส่วนบุคคล (PECS) และบุคคล และตัวแปร: ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กและขนาดย่อม [MSES] พบว่าเกือบ 2 ใน 3 ของ MSEs นั้นมีความเก่งในการแสวงหาและใช้ประโยชน์ ต่ำกว่า 1 ใน 4 ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีการให้คะแนนความเสี่ยงมีแนวโน้มที่จะดี ส่วนใหญ่คำนึงถึงคุณภาพและประสิทธิภาพ ระดับของความพยายาม ความมุ่งมั่น การแสวงหาข้อมูล การกำหนดเป้าหมาย และการวางแผนอย่างเป็นระบบอยู่ในเกณฑ์ดี อย่างไรก็ตามการโน้มน้าวใจ และการสร้างเครือข่าย ตลอดจนความเป็นอิสระและความมั่นใจในตนเองมีรายงานว่าอยู่ในระดับต่ำ

ด้านบทบาทภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับบริบทของบ้านป่าเกิดถี่ เป็นการกำหนดโครงสร้างองค์กรเพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้นำและผู้ดำเนินการ ได้มีการให้ความรู้ด้านเรื่องภาวะผู้นำ และมีการกำหนดโครงสร้างองค์กรผ่านการลงคะแนน ทำให้เกิดประธานกลุ่มประธาน มีบทบาทหน้าที่ คือ 1) ดูแลและกำกับสมาชิกขององค์กรให้ปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย 2) เป็นตัวแทนเข้าร่วมประชุมหรือถ่ายทอดงานให้สมาชิกได้รับทราบและทำความเข้าใจร่วมกัน 3) วางแผนงานให้สมาชิกดำเนินการ 3) ประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้ยังได้ มีการคัดเลือก รองประธาน ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ คือ 1) ช่วยเหลืองานของประธานตามที่ได้รับมอบหมาย 2) ร่วมดำเนินการตามแผนของกลุ่มให้บรรลุเป้าหมาย 3) รวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจให้ประธานและองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Robbins & Judge (2019, 396-404) ที่ได้ระบุว่า แต่ละบทบาทนั้นเป็นการดูแลและกำกับเป็นการสร้างความมั่นใจว่าทุกคนในทีมทำงานไปในทิศทางเดียวกันตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การมีการกำกับอย่างดีช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระเบียบและมีประสิทธิภาพ โดยต้องมีภาวะผู้นำที่เอื้ออำนวยวิสาหกิจชุมชนให้เกิดประสิทธิผลที่ภาวะผู้นำที่มีการแบ่งปัน ภาวะผู้นำที่มีการรับใช้สังคม ภาวะผู้นำที่มีการแลกเปลี่ยน ภาวะผู้นำยอมรับการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (กัญพัชร ไชยเชื้อ และ สุวรรณิ แสงมหาชัย, 2565, 1-11)

การพัฒนารูปแบบและแนวทางเกษตรในเมือง โดยนำเทคนิค PDCA และแผนภาพใยแมงมุม (Spider Diagram) มาร่วมวางแผนและกำหนดเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน เพื่อใช้ในทดสอบตลาดให้เกิดกระบวนการทำงานร่วมกันเสริมจุดแข็งของกลุ่ม โดยมีผลสรุปการคัดเลือกผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลงจากการทดลองปฏิบัติจริง และโครงสร้างองค์กรซึ่งมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบพบว่าเป้าหมาย 7 ข้อที่วางไว้พบว่าคะแนนหลังจากการดำเนินการไปแล้วนั้นได้เพิ่มขึ้นทุกข้อ โดยเฉพาะข้อ 3 มีการเพิ่มการเพิ่มขีดความสามารถตนเอง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพราะได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านเทคโนโลยีและการตลาดเพิ่มเติมและดำเนินการลงมือปฏิบัติจริง จะทำให้เกิดการเรียนรู้อันเป็นการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการเองได้ (Mulyana, & Arief, 2021, 345-361; García, & Martínez, 2022, 60-78) และมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ฤทธิชัย ผานาค และคณะ (2566, 45-60) ได้ระบุถึงการฝึกอบรมผู้ประกอบการในการใช้

เทคโนโลยีสร้างอาชีพการขายสินค้าออนไลน์ สามารถยกระดับการตลาดและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ สลิลทิพย์ โช้เพชร และ กฤตชน วงศ์รัตน์ (2565, 81-92) ที่ได้ระบุถึงการนำกลยุทธ์การตลาดดิจิทัลมาใช้ร่วมกับคุณลักษณะที่ดีของผู้ประกอบการสามารถเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและผลการดำเนินงานได้อย่างมีนัยสำคัญ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Jones et al. (2021, 1653-1675) จากบทบาของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการอยู่รอดของ SMEs ในภาคการค้าปลีกของสหราชอาณาจักรในช่วงการระบาดของ COVID-19 ผลการศึกษาพบว่า การยอมรับและปรับใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ มีส่วนสำคัญในการช่วยให้ธุรกิจสามารถปรับตัวและดำเนินงานต่อไปได้ในสถานการณ์วิกฤต

สรุป (Conclusion)

จากกระบวนการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนนั้น การพัฒนาคุณลักษณะของผู้ประกอบการเป็นการเพิ่มคุณลักษณะใหม่เป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มศักยภาพของเกษตรกร โดยผู้ประกอบการเกษตร ชุมชนบ้านป่าเกี๊ठी มีค่าเฉลี่ยรวมที่เพิ่มขึ้นในแต่ละด้านคิดเป็นร้อยละ 0.425 นอกจากนี้ยังพบว่าในภาพรวมคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ ทั้ง 10 ด้าน ของกลุ่มเกษตรกรเพิ่มขึ้นทั้ง 10 ด้าน ในส่วนของการพัฒนารูปแบบการเป็นผู้ประกอบการและแนวทางเกษตรในเมือง โดยการใช้เทคนิค PDCA ได้แนวทางในการพัฒนารูปแบบการเป็นผู้ประกอบการเกษตร และแนวทางเกษตรในเมือง มีการกำหนดโครงสร้างองค์กร และบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนทั้งตำแหน่งประธาน รองประธาน ฝ่ายการตลาด ฝ่ายบัญชี/การเงิน ฝ่ายผลิต ฝ่ายกิจกรรม มีกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่องได้ และจากผลของการวิเคราะห์ Spider diagram โดยคะแนนหลังการดำเนินการไปแล้วนั้นได้เพิ่มขึ้นทุกข้อโดยเฉพาะข้อ 3. มีการเพิ่มการเพิ่มขีดความสามารถตนเอง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพราะได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านเทคโนโลยีและการตลาด เพิ่มเติมและดำเนินการลงมือปฏิบัติจริง

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) การเป็นผู้ประกอบการนั้นต้องมีการเพิ่มศักยภาพตลอดเวลาเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นสามารถพัฒนาได้กับทุกคนเพียงแต่ต้องมีการวิเคราะห์ก่อนและหลังเพื่อนำไปทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับการส่งเสริมคุณลักษณะผู้ประกอบการ

2) ผลการวิจัยด้านการประกอบการของแต่ละชุมชนต่างกันตามบริบทการวิเคราะห์เพิ่มเติมเพื่อให้ตรงกับความต้องการของแต่ละพื้นที่เป็นสิ่งที่สำคัญ ซึ่งข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาในอนาคตของผู้ประกอบการเกษตร ชุมชนบ้านป่าเกี๊ठी นั้นควรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ เช่น การสร้างศูนย์การเรียนรู้ การพัฒนาแบรนด์ และการเพิ่มความร่วมมือจากภาคีภายนอก จะช่วยให้เกิดการพัฒนาในระยะยาวและยั่งยืนได้

เอกสารอ้างอิง (References)

- กัญพัชร ไชยเชื้อ และ สุวรรณิ์ แสงมหาชัย. (2565). ภาวะผู้นำกับประสิทธิผลของวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย. *วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร*, 5(4), 1–11. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/ISSC/article/view/252613>
- นุชจรี ศรีอุบโย, แสงหล้า สุยะราช, จินห์นิภา คำวรรณะ, รักษณรินทร์ แก้วมีศรี, จิรัฐกานดา จันที, รุ่งนภา สนิธิ, วรลัญญ์ ปันสุวรรณ, เพลินพิศ เกาคำ, เครือวัลย์ เกษธรรม, สว่าง ประรินทะวงศ์, อำนวย เชื้อนคำ, ศรีนวล บุญลพ, อรุณ ศรีผัด, ยุพิน หินใส, อินทร สุดใจ, ไพรินทร์ ในอารีย์, ธนิก มัสนิต, ปัน มัสนิต, แสงจันทร์ ฟองฤทธิ์, และ ทศนีย์ หน่อทิม. (2560). *รูปแบบการบริหารจัดการเกษตรในเมือง กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บ้านป่าเกี๊ยะ ตำบลหนองผึ้ง อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อท้องถิ่น. (2563). *โซว์ ชม แשר จากบทเรียนสู่ก้าวต่อไป กิจกรรมภายใต้โครงการการหนุนเสริมทางวิชาการ*. เอกสารประกอบการสอน การหนุนเสริมวิชาการ ติดตามและถอดบทเรียน การพัฒนาทักษะแรงงานที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน. เชียงใหม่: มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อท้องถิ่น.
- ฤทธิชัย ผานาค, ไสลโสภิน ภิรมย์ไกรภักดิ์, และ ลักษณะ สุกใส. (2566). การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการด้านเทคโนโลยีด้วยแอปพลิเคชัน เพื่อยกระดับการตลาด การจำหน่ายผลิตภัณฑ์จาก "พืชพื้นถิ่น" เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก จังหวัดชัยภูมิ. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 8(2), 1193-1202. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/267333>
- สลิลทิพย์ ไช้เพชร และ กฤตชน วงศ์รัตน์. (2565). กลยุทธ์การตลาดดิจิทัลและคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสามารถทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี*, 12(3), 81-92. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/ajpbru/article/view/260111>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)*. <http://nscr.nesdb.go.th>
- Brown, K. H. & Jameton, A. L. (2000). Public health implications of urban agriculture. *Journal of Public Health Policy*, 21(1), 20-39. <https://doi.org/10.2307/3343472>
- Buiza, F. (2012). *Personal Entrepreneurial Characteristics (PECs) CEFE Methodology*. <http://www.slideshare.net/fbuiza/personal-13280748>

- Degaga, A. & Hadaro, F. (2021). The link between personal entrepreneurial competencies (PECS) and individual and firm level variables: Evidence from micro and small enterprise [MSES] operators in Addis Ababa, Ethiopia. *International Journal of Multidisciplinary Research and Development*, 8(4), 98-105.
<https://www.researchgate.net/publication/351109802>
- Deming, W. E. (1986). *Out of the Crisis*. MIT Press.
- García, F. J., & Martínez, J. L. (2022). The role of digital marketing in improving firm performance: A case study of SMEs in the post-pandemic era. *Journal of Marketing Management*, 38(1), 60-78. <https://doi.org/10.1080/0267257X.2021.1962215>
- Gibson, J. L., Ivancevich, J. M., & Donnelly, J. H. (1997). *Organization behavior structure process* (International Edition). United States of America: Irwin/McGraw-Hill.
- Hessels, L. K., Grin, J., & Smits, R. E. (2011). The effects of a changing institutional environment on academic research practices: three cases from agricultural science. *Science and Public Policy*, 38(7), 555-568.
- Jones, P., Simmons, G., Packham, G., Beynon-Davies, P., & Pickernell, D. (2021). The Role of Technology Adoption in SMEs' Survival: A Case Study of the Retail Sector in the UK During the COVID-19 Pandemic. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 27(6), 1653-1675.
- Miles, M. B., Huberman, A. M., Huberman, M. A., & Huberman, M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. sage.
- Mok, H. F., Williamson, V. G., Grove, J.R., Burry, K., Barker, S.F., Fiona B., & Hamilton, A. J. (2014). Urban agriculture in developed countries: a review. *Agronomy for Sustainable Development*, 34(1), 21-43. doi:10.1007/s13593-013-0156-7
- Mougeot, L. J. A. (2000). Urban Agriculture: Definition, Presence, Potentials and Risks. *Thematic Paper 1*. International Development Research Centre. <https://idl-bnc-idrc.dspacedirect.org/server/api/core/bitstreams/a0cf4b0d-b96c-4124-a1de-f006d4a97f00/content>
- Mulyana, A., & Arief, M. (2021). Technology adoption and innovation capabilities in small and medium enterprises: Evidence from emerging markets. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 28(2), 345-361. <https://doi.org/10.1108/JSBED-03-2020-0092>
- Papanek, A., Campbell, C. G., & Wooten, H. (2023). What is urban agriculture? FCS3380/FY1519, 4/2023. *EDIS*, 2023(3), 1-8. <https://doi.org/10.32473/edis-FY1519-2023>

Robbins, S. P., & Judge, T. A. (2019). *Organizational behavior* (18th ed.). Pearson.

Ruangkrit, S & Thechatakerng, P. (2015). Characteristics of Community Entrepreneurs in Chiangmai, Thailand. *World Journal of Management*, 6(1), 58 – 74.

Yuan, G. N., Marquez, G. P. B., Deng, H., lu, A., Fabella, M., Salonga, R. B., ... & Cartagena, J. A. (2022). A review on urban agriculture: technology, socio-economy, and policy. *Heliyon*, 8(11), 1-16 . <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2022.e11583>.